

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาคำว่า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอตามลำดับ

ดังนี้

1. ความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาไทยในวิทยาลัยครู
2. การเรียนการสอนค่านิยมต่าง ๆ
 - 2.1 ค่านิยมมุ่งหมาย
 - 2.2 ค่านิยมเนื้อหา
 - 2.3 ค่านิยมวิธีสอน
 - 2.4 ค่านิยมกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.5 ค่านิยมสื่อการเรียนการสอน
 - 2.6 ค่านิยมการวัดและประเมินผล
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาไทยในวิทยาลัยครู

การพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญและมั่นคงในอนาคตจะคงอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เป็นเครื่องประกอบที่สำคัญ ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพัฒนาเป็นระดับแรก การผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการประกอบการทำงานให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ชาติมีการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ ศาสตราจารย์ ที.ดับเบิลยู. ชูลท์ (T.W. Schulte) อ้างถึงใน เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 152 กรมการฝึกหัดครู, 2517 : 341) นักเศรษฐศาสตร์ผู้ทำการศึกษาคำนวณการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ได้กล่าวว่า หากประเทศค่อยพัฒนาในทางเศรษฐกิจไม่ยอมลงทุนในคน บุคคลหรือแรงงานมนุษย์อย่างจริงจัง จะพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้า มีเกษตรกรรมที่ทันสมัย

หรือเปลี่ยนเป็นประเทศอุตสาหกรรมทันประเทศอื่นไม่ได้เลย การจะผลิตกำลังคนให้มี
 ความรู้ มีทักษะในการประกอบกรงานได้นั้น จึงต้องอาศัยระบบการศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพ
 มีคุณภาพในทุก ๆ ระดับการศึกษา ฉะนั้น ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การศึกษานั้น
 บรรลุผลสัมประสงค เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญในการกำกับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อ
 สร้างสรรค์และพัฒนาคนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าในสังคม ดังที่
 วิจิตร ศรีสะอาน (2514 : 5 - 10) กล่าวว่า "ครูคือหัวใจของการพัฒนาการศึกษา
 ทั้งหลายทั้งมวล ถ้าครูยังอยู่ในสภาพค้อยพัฒนาแล้วไซ้ร ก็อย่าหวังเลยว่าเยาวชนของชาติ
 จะไม่พลอยค้อยพัฒนาไปค้วย..." การฝึกหัดครูจึงเป็นญแจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของครู
 จอห์น เคนเนธ กอลแบรธ (John Kenneth Galbraith อ้างถึงใน "ศูนย์ศึกษา"
 6 มิถุนายน 2506 : 29 - 30) กล่าวถึงความสำคัญของครูไว้พอสรุปได้ว่า ครูที่ดีจะช่วย
 ให้การศึกษาค่าเงินไปค้วยดี มีการเรียนการสอนที่ดีและประเทศชาติจะพ้นจากความค้อยพัฒนา
 นอกจากนี้ อานวย ทะพิงค์แก (2516 : 2) โก้กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดีพอสรุปได้ว่า
 ครูที่ดีจะทอ้งประกอบค้วยวิชาการที่แข็งกล้า มีความสามารถในการเชิงปฏิบัติและอุทิศตนทอ้ออาชีพ
 ครู ซึ่งคุณสมบัติที่ดีของครูค้กล่าวยอ้มจะทอ้งอาศัยกระบวนการผลิตที่มีเป้าหมายแน่ชัด
 มีหลักการดี มีวิธีการและมีประสิทธิภาพ กระบวนการค้กล่าวคือ การฝึกหัดครู

วิทยาลัยครู เป็นสถาบันในสังกัดกรมการฝึกหัดครูที่ทำหน้าที่ผลิตครูของประเทศ
 จึงค้ทอ้งคำนึงถึงมาตรฐานในการผลิตครูให้มีประสิทธิภาพทั้งค้านทฤษฎีและค้านปฏิบัติ ครูค้ทอ้ง
 ู้จักการบริหารการสอนโดยสามารถวางแผนการสอน กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอน จักการ
 สอน จักทอ้งเรียน ค้ค้สนใจเลือกวิธีสอนและประเมินผลการสอนเพื่อให้ค้ข้อมูลมาปรับปรุง
 การสอนใหม่ให้ค้ดีขึ้น นอกจากนั้นครูค้ทอ้งค้านการสอนค้ตรงตามแผนการสอนและ
 จุดมุ่งหมายที่ค้กำหนดไว้ สามารถใช้อุปกรณ์การสอนค้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้น
 ในการสอน มีความเป็นผู้นำในชั้นเรียน มีทักษะค้านการสอน การอธิบายและการวัดผล
 สามารถจักการเรียนการสอนค้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างของนักเรียนในชั้น

การที่ครูจะทำหน้าที่ค้กล่าวให้ค้ได้ผลดี ยอ้มจะค้ทอ้งมีความสามารถสำคัญค้านหนึ่ง
 คือ ความสามารถในการถ่ายทอคหรืออธิบายเนื้อหาวิชาความรู้ให้แก่นักเรียน ดังนั้น ครู
 จึงควรวเป็นผูู้ที่สามารถใช้ภาษาไทยค้อย่างมีประสิทธิภาพ ค้วยเหตุสำคัญค้กล่าว ในการ
 จักวิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาครูตามหลักสูตรของสภาการฝึกหัดครู จึงค้บรรจุรายวิชา
 ภาษาไทย 101 (การใช้ภาษาไทย) และภาษาไทย 102 (วาทการสำหรับครู) เป็นรายวิชา
 พื้นฐานบังคับซึ่งนักศึกษาครูทุกคนจะค้ทอ้งเรียน ทั้งนี้โดยมีจุดประสงคที่จะฝึกให้นักศึกษาครู

เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้วิชาอื่น ๆ และสำหรับการประกอบอาชีพครูต่อไปได้ ดังที่ วาสนา นิกภพันธุ (2521 : 7) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของครูว่า "คุณสมบัติข้อหนึ่งของครูหรือนักเรียนฝึกหัดครูคือจะต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องในการพูด อ่าน เขียน เพราะครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน..."

ฉะนั้น การเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญควบเป็นปัจจัยและเครื่องมือในการศึกษาทุกแขนงดังกล่าว นอกจากนั้น รองรัตน์ อิศรภักดี และเทือก กุสุมา ณ อยุธยา (2513 : 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาไทยพอสรุปได้ว่า ภาษาไทยมีส่วนสำคัญในการเรียนวิชาอื่น ๆ อีก ไม่ว่าจะเป็นวิชา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ ก็จำเป็นต้องใช้ภาษาไทยทั้งสิ้น และฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2514 : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนภาษาไทยไว้ว่า "ภาษาไทยสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และรวบรวมความรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นโดยการอ่านหรือการฟัง นอกจากนี้ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ก็จะต้องอาศัยภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียน"

ส่วน ทศนีย์ ศุภเมธี (2527 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการเรียนการสอนภาษาไทยพอสรุปได้ว่า ภาษาไทยนั้นแม้ครูจะไม่สอน นักเรียนก็สามารถพูดได้ฟังได้รู้เรื่อง แต่เพราะเราจำเป็นต้องสื่อความหมายซึ่งกันและกันเป็นปกติในชีวิตประจำวันอยู่ อีกทั้งใช้ในกิจการต่าง ๆ เป็นต้นว่า เพื่อความบันเทิงใจ เพื่อการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อการประกอบอาชีพ หรือเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิชาการต่าง ๆ จึงเป็นผลให้ต้องมีการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวว่าการเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญ และครูภาษาไทยก็เป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยดำเนินไปได้ด้วยดี ประสพผลสำเร็จอันหมายถึงนักศึกษาครูมีความสามารถที่จะนำภาษาไทยไปใช้ในกิจการต่าง ๆ ได้ตลอดจนการนำไปใช้สำหรับการประกอบอาชีพครู ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับกลวิธีการสอนของครู ซึ่ง ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2516 : 10 - 14) ได้แสดงข้อคิดเห็นในการสอนภาษาไทยว่า ควรยึดหลักดังต่อไปนี้ เป็นองค์ประกอบคือ

1. หลักจิตวิทยาวัยรุ่น
2. หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
4. หลักภาษาศาสตร์

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงวิธีสอนภาษาไทยว่า ควรมีวิธีการดังนี้

1. การสอนโดยฝึกฝนทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้สัมพันธ์กัน
2. การสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น
3. การสอนโดยมีกิจกรรม
4. การสอนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

กข สวัสดิศัพทอักษร (2514 : 1) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาไทยสรุปไว้ว่า การสอนภาษาไม่ว่าภาษาใด ๆ เป็นการสอนทักษะซึ่งต้องดำเนินไปตามขั้นตอนคือ

1. การปลูกฝังทักษะที่จำเป็น
2. การฝึกให้เกิดทักษะ
3. การจัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดใช้ทักษะอย่างกว้างขวาง
4. การแก้ไขข้อบกพร่อง

สุจริต เพียรชอบ (2527 : 2 - 6) ได้เสนอแนะกลวิธีการสอนภาษาไทยไว้

ดังนี้

... การสอนภาษาไทยนั้นควรคำนึงถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอน 3 ประการ ซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบและกิจกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ในการสอนภาษาไทยแต่ละครั้งควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและแน่นอน ถ้าครูเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมควรถูกต้องเป็นกาารศึกษา เพราะจะทำให้เราทราบว่าต้องการจะให้นักเรียนทำอะไรบ้าง จะได้จัดกิจกรรม การสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้...

ดังนั้น การเรียนภาษาไทยจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับนักศึกษาและ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยก็มีความสำคัญที่ครูภาษาไทยจะต้องพยายามที่จะกระทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้มากที่สุด เพราะมีความเกี่ยวข้องไปถึงกิจการอื่น ๆ อีกมากมาย แต่การเรียนการสอนภาษาไทยจะบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ในหลักสูตรและได้ผลดีเพียงใด ก็ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร จุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจน สภาพแวดล้อมของสังคม องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบผลดีก็คือ ครูที่มีความสามารถในการสอนซึ่งสถาบันฝึกหัดครูจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาคุณภาพเพื่อที่จะ ได้ครูที่มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. การเรียนการสอนค่าน้ำต่าง ๆ

2.1 จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

การเรียนการสอน จะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์เพื่อเป็นการทำให้สอนได้ตรงเป้าหมายของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น เนื่องจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเขียนไว้กว้างขวาง ผู้สอนจึงต้องตั้งหรือกำหนดจุดมุ่งหมายให้แจ่มชัดเพื่อวัตถุประสงค์หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทวีป อภิลิทธิ (ม.ป.ป. : 25 - 26) ได้กล่าวถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนไว้พอสรุปได้ว่า รูปแบบการสอนโดยทั่วไปนั้นจะเริ่มขึ้นที่การกำหนดวัตถุประสงค์ของผู้สอนเสียก่อนว่าผู้สอนต้องการจะสอนเรื่องนั้น ๆ ด้วยวัตถุประสงค์ใด หรือต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร ได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติอะไร มากน้อยเท่าใด เป็นต้น การสอนที่คั้นผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรด้วย และการตั้งวัตถุประสงค์ที่คั้น ควรจะตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ทั้งนี้เพราะจะทำให้สามารถประเมินผลตามที่ตั้งไว้ได้โดยง่าย การตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนก็เท่ากับกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่จะไปถึงอย่างแจ่มชัด ทำให้ไม่เกิดความสับสนแก่ผู้สอนและผู้เรียนด้วย

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 2) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนว่า "จุดมุ่งหมาย (Objective) เป็นส่วนที่กำหนดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จะให้เกิดแก่ผู้เรียนหรือเป็นการกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ (Learning behaviors) ที่ต้องปลูกฝังแก่ผู้สอน..."

สุวัฒน์ มุขเมธา (2523 : 77) กล่าวถึงจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเรียนรู้ โดยที่จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์จะต้องเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนที่จะทำให้สำเร็จตามจุดประสงค์ได้ ครูจะต้องจัดบทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนที่จะบรรลุจุดประสงค์นั้นได้ นอกจากนี้ ความต้องการของสังคมและความต้องการของผู้เรียนก็เป็นสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาในการกำหนดความมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ด้วย

ปวีชา คัมภีรปภรณ์ (2526 : 6) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนว่า "...การจัดการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกับการดำเนินงานอย่างอื่น คือจะต้องมีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดเหมือนกัน หากแต่ว่าในการจัดการเรียน

การสอนนั้น ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์จะต้องแจ่มชัดมากกว่าการดำเนินงานอย่างอื่น ทั้งนี้เพราะ ในการจัดการเรียนการสอนหรือจัดการศึกษานั้นเป็นการดำเนินการ เพื่อการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถหรือเป็นไปในทิศทางที่ผู้จัดการการให้เป็นไป...

วัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนมีความสำคัญดังนี้

1. เป็นการนำความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ การศึกษาในแต่ละระดับ และหลักสูตรมาทำเป็นจุดมุ่งหมายย่อยหรือเฉพาะ อันเป็นการง่ายที่จะนำไปปฏิบัติ

2. เป็นการกำหนดทิศทางหรือแนวทางในการสอนของผู้สอนว่า ควรจะดำเนินไปในแนวใด ซึ่งทำให้ผู้สอนสะดวกในการสอน

3. ทำให้ทราบเป้าหมายในการสอน ผู้สอนจึงทราบว่า จุดมุ่งหมายหรือปลายทางที่ตนต้องการอยู่ที่ใด

4. วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนจะทำให้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมในการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างถูกทิศทาง

ฉะนั้น การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ จึงเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทาง ขอบเขตของพฤติกรรมที่ผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการสอนในรายวิชาใดก็ตาม จึงต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ไว้เสมอ เนื่องจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเขียนไว้อย่างกว้างขวางและคลุมเครือ จึงต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนให้ชัดเจน เพื่อวัตถุประสงค์หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในขณะที่เรียนหรือหลังจากเรียนไปแล้ว โดยเฉพาะในการสอนวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนให้มีความชัดเจนและเหมาะสมจะทำให้การเรียนการสอนในวิชาดังกล่าวมีแนวทางที่แน่นอนมากขึ้น คือช่วยให้สามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน วิธีวัดและประเมินผลในรายวิชานั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 เนื้อหาวิชา

เนื้อหา (Content) เป็นส่วนที่กำหนดสาระหรือรายละเอียดของประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experiences) ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐานบังคับระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครู

นั้น กำหนดเนื้อหาของวิชาให้มีขอบข่ายเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้านคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ของผู้เรียน และอีกรายวิชาหนึ่งมุ่งให้นักศึกษา ได้ฝึกทักษะการพูดโดยเฉพาะ เนื้อหาวิชาจึงมีขอบข่ายไปถึงการพูดแบบกว้าง ๆ และ องค์ประกอบเกี่ยวกับการพูด เนื้อหาของรายวิชาพื้นฐานบังคับดังกล่าวแต่ละส่วนมีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อผู้เรียนทั้งสิ้น เพราะนักศึกษาจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการ เรียนวิชาอื่นและใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนใช้เพื่อการประกอบอาชีพครูได้ต่อไป การกำหนด เนื้อหาสาระในรายวิชาจึงมีความสำคัญมากเพราะเป็นส่วนที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอน เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525 : 35) กล่าวถึงการเตรียมความรู้ในการสอน เนื้อหาไว้ว่า

ผู้ที่สอนเรื่องใด ต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นมากพอที่จะอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจ ใคอย่างลึกซึ้งตามระดับของผู้เรียน การมีความรู้น้อยทำให้เป็นครูที่ตีไม่ได้ เพราะครู จะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และการมีความรู้มากเกินไปแต่ไม่รู้จักประมาณการ ก็มีแนวโน้มที่จะสอนเนื้อหายากและมากเกินไป ฉะนั้นครูจึงควรมีความรู้ดีและรู้จักประมาณ ความรู้ที่จะถ่ายทอดได้...

การเลือกเนื้อหาที่จะนำมาสอน ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วยเป็นต้นว่า ระดับการศึกษา วัย พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน ตลอดจนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพราะ จะช่วยให้การเลือกเนื้อหาที่มีความพอเหมาะกับผู้เรียน ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป สอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด ไพโรจน์ ภิรมชานกุล (2520 : 109 - 112) ได้ กล่าวถึงการเลือกและกำหนดเนื้อหาวิชาไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. แหล่งที่จะเลือกหา (Sources of content)) ซึ่งประกอบด้วย ตำราเรียน รายงานการวิจัย คู่มือต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นแหล่งแรกที่ให้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ แหล่งอื่น ๆ ที่อาจเลือกหาเนื้อหาวิชาได้อีกเช่น เตรียมการสอนของผู้ที่เคยสอนมาแล้ว หรือโน้ตที่ผู้อื่น ใช้มาแล้ว เป็นต้น แหล่งดังกล่าวนี้ควรใช้ก่อนเมื่อไม่สามารถหาจากแหล่งแรกแล้วเท่านั้น
2. หลักการเลือกเนื้อหา (Criteria for content selection) ซึ่ง มีเกณฑ์ดังนี้

- ก. เลือกจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ แต่จะต้องเลือกจากตำราและสิ่งพิมพ์ที่มีการ ปรับปรุงแก้ไขครั้งล่าสุด และจะต้องเป็นตำราและสิ่งพิมพ์ที่มีความถูกต้องเข้าขั้นมาตรฐานด้วย
- ข. เลือกจากหน้าที่การงาน ก็จะต้องเลือกจากลักษณะของงานโดยตรง

และทักษะที่จำเป็นสำหรับงานนั้น ๆ ซึ่งขาดเสียมิได้

3. อันคัมการเลือก (The process of content selection) ซึ่ง

ก่อนอื่นจะทอองกระจายความคิดรวบยอด กฎเกณฑ์ หลักการ ทฤษฎี และทักษะต่าง ๆ แยกแยก ออกเป็นส่วน ๆ จากนั้นจึงคัดเลือกเฉพาะสิ่งที่ทอองการและสามารถจะนำไปใช้ให้ไค้ผล กังจุกมุ่งหมายเชิงปฏิบัติที่ไค้กำหนดไว้

นอกจากนี้ ยังไค้กล่าวถึงแนวทางการจักล้ากับเนื้อหาวิชา พอสรุปไค้ดังนี้คือ

1. จักเรื่องที่เรียนรูไค้ง่ายที่สุดไค้ก่อนคั้นของวิชา

2. ช้แจ่ง แนะนำ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะต้องนำมาใช้ในวิชานี้ทั้งหมดในช่วงแรก

ของวิชา

3. จักความรู้และทักษะที่จะทอองนำมาใช้ในเรื่อทอองไปอยู่ก่อนเรื่ออื่น ๆ และ ให้ทอองเนื่องกัน

4. พยายามทบทวนและเพิ่มเกิมความรู้และทักษะที่จะทอองนำมาใช้ในการเรียน บททอองไปเสมอ

5. แนะนำความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่จะต้องใช้บ่อยครั้งในการเรียนนั้นเป็นระยะ ๆ

6. ออย่าพยายามเพิ่มสิ่งที่ยุงยากไค้มากเกินไปเกินกว่าความจำเป็น ขณะที่จะเปลี่ยนเรื่อ หรือเปลี่ยนทักษะที่ฝึกซ้อม

7. พยายามพัฒนาการฝึกซ้อมให้สมบูรณ์ก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงหัวเรื่อหรือเปลี่ยน ทักษะซึ่งไม่ทอองเนื่องกันควย

8. จักความรู้ที่ยากสลับซับซ้อน และทักษะที่ยากทอองการฝึกไค้ช่วงท้าย ๆ ของวิชา

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2525 : 142 - 145) กล่าวถึงการเลือกล้ากับเนื้อหา ไค้สรุปไค้ว่า การเลือกล้ากับเนื้อหาวิชานั้น ผู้สอนควรเข้าใจว่าเนื้อหาวิชานั้น นักเรียนควรรูไค้เพียงไค้ ถ้าครูยังไม่รูไค้ทอองหาความรู้เพิ่มเกิม ส่วนการแบ่งเนื้อหาไค้เป็น สิ่งสำคัญที่จะทอองเลือกให้เหมาะว่าเนื้อหาไค้จะใช้เวลาเท่าไค้

การเลือกเนื้อหาวิชานั้น จึงทอองเริ่มท้นตั้งแก่กำหนดหัวเรื่อสำคัญที่ผู้เรียนจะทออง เรียน แล้วย่อยลงมาเป็นสาระไค้มีความคิดรวบยอดของเรื่อเป็นแกน จากนั้นจึงจะเป็น การคิดหาวิธีการที่จะทำให้แต่ละคนสามารถเรียนรูเนื้อหาวิชานั้นไค้ การจักเนื้อหาวิชาไค้คำนึง ถึงความสอดคล้องของจุกประสงค์รายวิชา เวลาเรียน และมีความครบถ้วนทวมที่หลักสุทร กำหนด ทลออกจนความเหมาะสมของเนื้อหาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควย

2.3 วิธีสอน

วิธีสอนของครู เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา เพราะการเรียนการสอนจะประสมผลดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีสอนของครูเป็นหลัก ครูจะเป็นผู้เลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนให้กลมกลืนกันและมีขั้นตอนที่ต่อเนื่อง เพื่อที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นกระบวนการที่ใช้ชักนำหรือทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1959 : 307) ให้ความหมายของวิธีสอนไว้ดังนี้ "วิธีสอน หมายถึงกระบวนการที่มีแบบแผนในการนำเสนอค่านการเรียนการสอน..." นอกจากนี้ยังกล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนสรุปได้ว่า คือวิธีของการเรียนการสอนที่ก่อการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่คงทนถาวรอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ของบุคคลที่ได้จากกระบวนการจัดให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนและการสอนเป็นพฤติกรรมของผู้สอน

วิธีสอนมีมากมายหลายวิธี กล่าวได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องรู้ เพื่อที่จะได้นำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งก่อนที่ผู้สอนจะเลือกวิธีใดมาสอนก็จะต้องศึกษาเนื้อหาและความมุ่งหมายให้เข้าใจเสียก่อน ในบางครั้งก็อาจจะต้องใช้หลายวิธีประกอบกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสนใจและเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียน การสอนภาษาไทยให้น่าสนใจนั้น มีหลายวิธีที่ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้ ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา ซึ่ง รุ่งทิวา จักรกร (2527 : 51 - 69) กล่าวถึงวิธีการสอนต่าง ๆ ว่าจัดได้เป็นกลุ่ม พอสรุปได้ดังนี้

1. วิธีสอนแบบผู้สอนเป็นแกน
2. วิธีสอนแบบผู้เรียนเป็นแกน
3. วิธีสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนมีกิจกรรมร่วมกัน
4. วิธีสอนแบบจัดกลุ่มผู้เรียนและผู้สอน
5. วิธีสอนแบบระคน

สุนทร สุนันท์ชัย (2514 : 189) กล่าวถึงการจำแนกวิธีสอน สรุปได้ว่า วิธีสอนอาจจำแนกได้เป็น 3 แบบคือ แบบเน้นบทบาทของครู แบบเน้นบทบาทของนักเรียน และแบบครูกับนักเรียนมีบทบาทร่วมกัน กาเลน เจ. เซเลอร์ และ วิลเลียม เอ. อเล็กซานเดอร์

(Galen J. Saylor and William A. Alexander, 1974 : 250-263) เสนอรูปแบบไว้คือ การสอนแบบบรรยาย อภิปรายและซักถาม ฝึกปฏิบัติ ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ แกมปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง ใช้ห้องทดลองและสืบสวน พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใช้บทบาทสมมุติหรือสถานการณ์จำลอง นอกจากนี้ยังมีวิธีการสอนแบบอื่น ๆ อีก เช่น แบบอนุমানและอุปมาน แบบโครงการ แบบแตรบาร์ท แบบหน่วย แบบบูรณาการ แบบทำงานกลุ่ม เป็นต้น

บารุง กตติเจวิญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2527 : 175 - 176) ได้กล่าวถึงวิธีสอนพอสรุปได้ว่า มีข้อที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับวิธีสอนว่า ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ คือ

1. ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของบทเรียน จึงต้องหาวิธีสอนที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายนั้น ๆ
2. ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของความรู้ ผู้สอนควรจะสอนให้เด็กรู้จักวิธีการค้นคว้า

หาความรู้ต่อไปได้ด้วย

3. ขึ้นอยู่กับลักษณะของบทเรียน
4. ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางสังคม
5. ขึ้นอยู่กับการศึกษาที่ครูจะหลอมผู้เรียน หรือจะให้ผู้เรียนเลือก
6. ขึ้นอยู่กับธรรมชาติแห่งวิชา
7. ขึ้นอยู่กับความพร้อมในค่านิยมการเรียนการสอน
8. ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้เรียน

ในค่านิยมการสอนภาษาไทยนั้น สุจริต เพียรชอบ (2527 : 2 - 8) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยเพื่อให้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ดังนี้

...ครูควรจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอน 3 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย ประสิทธิภาพและกิจกรรมการเรียนร วิธีการวัดผล ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด อีกทั้งก่อนที่จะสอนครูควรได้ศึกษาพื้นฐานทางภาษาของนักเรียนก่อนที่จะได้ลงมือสอน และการสอนภาษาไทยที่เน้นใหญ่เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ในการเรียนการสอนควรจะเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุดกิจกรรมในชั้นเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร...

นอกจากนี้ยังได้เสนอวิธีการสอนที่ควรจะนำมาใช้ในการสอนภาษาไทย สรุปได้ดังนี้คือ

1. การสอนด้วยวิธีการบรรยาย การสอนแบบนี้ครูยังคงใช้อยู่เสมอแม้ว่าจะถูก

โจมตีว่าโบราณล้าสมัย ในความเป็นจริงแล้วเป็นวิธีการสอนที่ยังมีส่วนดีและมีประโยชน์
อยู่มาก หากครูมีการวางแผน ขั้นตอนการสอนที่ถูกต้อง มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแน่นอน
มีกิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอน การใช้กิจกรรมประกอบการสอน การวัดและประเมินผล
การสอนด้วยวิธีนี้จะได้ผลดี หากเป็นการบรรยายโดยใช้สื่อการสอนประกอบหรือครูบรรยาย
เพียงครั้งเดียว จากนั้นก็ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น วิธีสอนแบบบรรยายนี้
ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 299) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรคำนึงถึงเพื่อให้เกิดประโยชน์
แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง พอสรุปได้ดังนี้คือ

ก. ควรเตรียมการบรรยายไว้อย่างดีด้วยการค้นคว้าทำความเข้าใจเรื่องที่จะ
บรรยายอย่างแจ่มแจ้ง การบรรยายที่ดีควรประกอบด้วยการชี้ต้นที่ต่อเนื่องกับการบรรยาย
ครั้งก่อนแล้วจึงดำเนินเรื่องจากสิ่งที่ค้นคว้ามาอย่างทันสมัย กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจติดตามทั้ง
ในตอนจบควรทิ้งข้อคิดไว้ให้ขบปัญหาหรือค้นคว้าเพื่อนำไปสู่การอภิปรายกลุ่มย่อยต่อไป

ข. การบรรยายไม่ใช่การเตรียมความเรียงมาสำหรับอ่านให้ฟัง ผู้บรรยาย
ต้องใช้ศิลปะในการพูดที่นุ่มนวล ใช้เสียงพูดที่กระตุ้นให้คิด เร้าความสนใจและเรียงลำดับ
ความตามขั้นตอนของเนื้อหา การพูดไม่ซ้ำหรือเร็วจนเกินไป อากัปกริยามีชีวิตชีวา แจ่มใส
และมีอารมณ์ขันพอสมควร

ค. กำหนดความยาวของเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา ควรตั้งคำถามหรือเปิด
โอกาสให้ผู้เรียนซักถามเป็นครั้งคราวขณะบรรยาย และเมื่อจบการบรรยายควรเหลือเวลา
ไว้ให้ผู้เรียนถามปัญหา หรือผู้บรรยายซักถามทบทวนจนแน่ใจว่าผู้เรียนได้รับเนื้อหาและ
มีโน้ตที่ถูกต้องหลักวิชาอย่างแท้จริง

ง. ควรเตรียมอุปกรณ์หรือเครื่องช่วยสอนประกอบการบรรยายด้วย เช่น เอกสาร
ประกอบคำบรรยาย เครื่องฉายภาพยนตร์หรือภาพเคลื่อนไหวและวัสดุอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาอื่น ๆ

2. การสอนด้วยวิธีการอภิปราย เป็นการสอนที่ผู้เรียนจะได้ลงมือทำกิจกรรม
เป็นส่วนใหญ่ เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและทัศนคติ ฝึกให้
นักเรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากของตน อย่าง
น้อยที่สุดครูก็จะได้รับบทบาทในการสอนครั้งหนึ่ง นักเรียนมีบทบาทอีกครั้งหนึ่ง การสอน
แบบนี้อาจให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าแล้วอภิปรายเป็นคณะ (Panel discussion)
อภิปรายแบบปาฐกถาหมู่ (Symposium) อภิปรายซักถาม (Colloquy) หรือใช้การ
อภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussion) ก็ได้

3. การสอนด้วยวิธีการแก้ปัญหา (**Problem - solving method**) การแก้ปัญหาเป็นทักษะสำคัญที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝน ขั้นตอนการแก้ปัญหาคควรเป็นดังนี้

3.1 กำหนดปัญหา

3.2 พิจารณาขอบเขตของปัญหา

3.3 ศึกษาสภาพการณ์ หรือเหตุที่ทำให้เป็นปัญหาขึ้น

3.4 พิจารณาวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด โดยรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ

3.5 ตัดสินใจเลือกวิธีที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหา

3.6 ประเมินวิธีการแก้ปัญหาว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด

(สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม, 2523 : 167 - 168)

4. การสอนด้วยวิธีการแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้า (**Study group**) , การสอนภาษาไทยนั้นครูควรที่จะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อนักเรียนจะได้มีทักษะและนิสัยรักการค้นคว้า ศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มนั้น นักเรียนจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น นักเรียนอาจค้นคว้าจากตำรา รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตหรือจากการวิเคราะห์ต่าง ๆ ครูอาจแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละประมาณ 8 - 12 คน แล้วมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ตามที่ตกลงและวางแผนกันไว้

5. การสอนด้วยวิธีแบ่งหมู่ทำงาน (**Task group**) เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มอย่างกว้างขวาง มีทัศนคติที่ดีและประสบผลสำเร็จในการทำงานกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

6. การสอนด้วยวิธีแบ่งกลุ่มระดมความคิด (**Brainstorming group**) การสอนด้วยวิธีนี้เหมาะสำหรับจัดกิจกรรมที่มีช่วงระยะเวลาสั้น ๆ โดยการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดในเรื่องต่าง ๆ

7. การสอนด้วยการสาธิต (**Demonstration technique**) เป็นการสอนที่ครูภาษาไทยมักต้องใช้เสมอ อาจจะเป็นการสาธิตล้วน ๆ หรือสาธิตประกอบการบรรยายก็ได้

8. การสอนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติ (**Role - playing method**) เป็นวิธีการที่นักเรียนลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง ได้มีโอกาสแสดงออกตามบทบาทที่สมมุติขึ้น ทำให้บทเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวาขึ้น

9. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและเกม (Simulation and games) สถานการณ์จำลองคือการสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้ใกล้เคียงกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ ซึ่งนักเรียนอาจจะประสบในภายหลัง การเรียนด้วยสถานการณ์จำลองนี้จะช่วยให้เกิดการถ่ายโยงความรู้ที่ดีและได้ผลมากที่สุด ความแตกต่างของสถานการณ์จำลองและเกมการเล่นนั้น ต่างกันที่วัตถุประสงค์และกฎเกณฑ์ที่ว่า เกมมักจะเป็นการเล่นมากกว่า การที่พยายามให้เหมือนสถานการณ์จริงในเกมนั้น สิ่งที่เห็นได้เด่นชัดคือ มีการแข่งขัน และมีทั้งผู้แพ้ ผู้ชนะ

การเรียนการสอนภาษาไทยนั้นควรใช้สถานการณ์จำลองและเกมการเล่น เป็นอย่างยิ่งกัวยเหตุผลดังนี้คือ

9.1 สถานการณ์จำลองและเกมการเล่นเป็นเครื่องกระตุ้นให้นักเรียน มีความสนใจในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น

9.2 บรรยากาศในการเรียนการสอนภาษาไทยดีขึ้นกว่าเดิม นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น

9.3 นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในขณะที่เดียวกันก็เกิดการ เรียนรู้อย่างแท้จริง

9.4 สถานการณ์จำลองและเกมการเล่นจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะทางภาษา คีขึ้นตามจุดหมายที่ได้ตั้งไว้

9.5 การใช้สถานการณ์จำลองและเกมการเล่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเรียนการสอนวรรณคดีนั้นจะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วม มีความเข้าใจ และซาบซึ้ง ในรสนวนคดีได้ดียิ่งขึ้น

9.6 สถานการณ์จำลองและเกมการเล่นเป็นวิธีการสอนที่มีคุณค่าและมี ประสิทธิภาพ

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและเกมการเล่นนั้น ครูจะต้องมีขั้นตอน ในการสอนคือ มีขั้นเตรียมการ โดยมีจุดประสงค์ในการสอนที่ชัดเจน มีการกำหนด สถานการณ์ ซึ่งครูจะกำหนดเอง หรือครูกับนักเรียนร่วมกันกำหนดก็ได้ จากนั้นก็เป็นขั้น วิเคราะห์และประเมินผล ส่วนขั้นตอนในการใช้เกมประกอบการสอนภาษาไทยนั้นประกอบด้วย ขั้นเลือกเกม ขั้นกำหนดตัวผู้เล่น ขั้นแสดงหรือเล่น ขั้นวิเคราะห์ผลและขั้นสรุป

10. การสอนภาษาไทยเป็นคณะ (**Team teaching**) การสอนเป็นคณะ คือการสอนที่จัดครูเป็นกลุ่มหรือคณะ ประมาณกลุ่มละ 4 - 5 คน ประกอบด้วยครูอาวุโส ผู้มีความสามารถในการสอน มีประสบการณ์ในการสอนสูงเป็นหัวหน้าคณะ มีครูผู้ประสบการณ์รองลงมา ครูใหม่ ครูช่วยสอน นักศึกษานักสอน และเจ้าหน้าที่ธุรการเป็นผู้ร่วมคณะ ส่วนผู้เรียนนั้น ก็มีการจัดกลุ่มเช่นเดียวกันคือมีจำนวนนักเรียนมากขึ้น การสอนชนิดนี้ครูจะต้องเตรียมการสอนร่วมกัน และในการประเมินผลนักเรียนก็มักจะมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

11. การสอนด้วยวิธีการตอบสนอง (**Response - centered technique**) เป็นวิธีที่เน้นความสำคัญที่ตัวนักเรียนและเนื้อหาวิชา การสอนวิธีนี้ ครูจะพยายามให้นักเรียนมีส่วนในการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้นักเรียนได้มีโอกาสตอบสนองให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ นักเรียนจะรู้สึกว่าคุณเองมีอิสระเสรีที่จะได้แสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ ครูจะทรงแสดงวิธีการต่าง ๆ ว่าคุณสนใจของนักเรียน เมื่อนักเรียนตอบสนองครูก็แสดงความอกทนและพยายามชี้แจงให้นักเรียนเห็นว่า บุคคลต่างก็จะมีการตอบสนองต่อกัน และควรออกทนต่อการตอบสนองของบุคคลอื่น ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น

12. การสอนภาษาไทยโดยใช้ศูนย์การเรียน การสอนโดยวิธีนี้เป็นกรนำเอาแนวคิดกรมทางการศึกษามาใช้ประกอบการสอน โดยใช้การสอนที่เป็นสื่อประสม และกระบวนการกลุ่มมาประสมกัน บรรยากาศในการเรียนการสอนภาษาไทยจะแตกต่างไปจากเดิม กิจกรรมการสอนแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน มีชีวิตชีวา

วิธีสอนเหล่านี้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังที่ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม (2527 : 1 - 11) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนสรุปได้ว่า ถ้าผู้สอนรู้จักใช้วิธีการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ย่อมจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีความเข้าใจในบทเรียน ในวิชาการที่ครูสอน มีทักษะและความชำนาญในวิชาการที่เรียนรู้นั้น มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน มีความสามารถนำสิ่งต่าง ๆ ไปใช้ได้ สามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันและไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปได้

2.4 กิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการเรียนการสอน ที่จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กิจกรรม

การเรียนการสอนหมายถึง กิจกรรมทุกชนิดที่ครูและนักเรียนกระทำขึ้นภายในชั่วโมงเรียน เพื่อให้การเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทัศนีย์ ศุกเมธี (2527 : 118) กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้ "...กิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึงสิ่งที่กระทำเพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลดียิ่งขึ้น คือให้การสอนมีความหมาย นักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกสนาน เรียนด้วยความสนุก ไม่เบื่อหน่าย"

สงัด อุทรานันท์ (2527 : 81 - 87) ให้คำอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนพอสรุปได้ว่า ในการสอนนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือชั้นเรียน ผู้เรียนจะค้องผ่านขั้นตอนของกิจกรรมการเรียน 4 ประเภทคือ

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม
2. กิจกรรมสร้างการเรียนรู้
3. กิจกรรมสร้างเสริมทักษะ
4. กิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน

ช่วงของกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนนั้น ควรจะต้องให้โอกาสหรือสนับสนุนการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วย เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถและความถนัด ตลอดจนความสนใจแตกต่างกัน จึงควรมีกิจกรรมย่อยอีก 2 กิจกรรมในช่วงดังกล่าวคือ

1. กิจกรรมช่วยเหลือผู้เรียนช้า
2. กิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนเก่ง

กิจกรรมช่วยเหลือผู้เรียนช้า นั้น เมื่อสอนเพิ่มเติมจนเข้าใจแล้ว ก็ให้ทำกิจกรรมสร้างเสริมทักษะต่อไป ส่วนกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนเก่ง กระทำโดยการมอบหมายงานพิเศษให้ทำต่อไปตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของเขาซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่ยากขึ้น

กิจกรรมเตรียมความพร้อม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่จะได้นำเสนอ แต่ไม่ควรใช้เวลามากเกินไป ถ้าเป็นการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ เวลาสำหรับนำเข้าสู่บทเรียนควรจะใช้ประมาณร้อยละ 10 ของเวลาเรียนทั้งหมด แต่ถ้าเป็นการเรียนเกี่ยวกับทักษะ การใช้เวลาส่วนนี้ควรจะเป็นการอธิบายและแนะนำเบื้องต้น ซึ่งใช้เวลาประมาณร้อยละ 15 ของเวลาเรียนทั้งหมด กิจกรรมการเตรียมความพร้อมอาจประกอบด้วยกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ กิจกรรมดังนี้

ก. การเตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียน เช่น ตรวจดูความพร้อมของเก้าอี้หรือสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในห้องเรียน เพื่อจะได้ช่วยให้การดำเนินการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความราบรื่น

ข. การสร้างความสนใจ ซึ่งอาจใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น นาฏการ เล่าเรื่องหรือการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อนำให้ผู้เรียนอยากทราบในสิ่งที่จะนำมาสอน

ค. กิจกรรมสร้างการเรียนรู้ ถือว่าเป็นกิจกรรมหลักที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นส่วนของการให้ความรู้หรือฝึกให้เกิดทักษะ หรือสร้างเจตคติตามที่ใดกำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทั้งชั้นหรือกลุ่มใหญ่ได้เรียนพร้อม ๆ กัน ใช้เวลามากกว่ากิจกรรมชนิดอื่น ๆ คือประมาณร้อยละ 65 ของเวลาทั้งหมด ถ้าเป็นการสอนที่เกี่ยวข้องกับทักษะ เวลาในการให้ความรู้ในส่วนนี้อาจจะลดลงน้อยลงให้ผู้เรียนจะได้มีเวลาฝึกปฏิบัติจริงมากขึ้น การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้ในส่วนนี้ เป็นส่วนที่ผู้สอนจะต้องใช้ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้คือ

1. การเลือกกลวิธีการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกเทคนิคและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับความสนใจหรือวัยของผู้เรียนด้วย ผู้สอนจึงควรจะได้ศึกษาถึงเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ ให้รู้ถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนเหล่านั้น ตลอดจนรู้ว่าวิธีสอนเหล่านั้นเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาประเภทใด ผู้เรียนวัยใด สิ่งสำคัญก็คือควรเลือกใช้กลวิธีการสอนที่เห็นว่าตนเองสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและเกิดเจตคติที่ดีได้มากที่สุด

2. การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างไต่ผลหรือเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่สอนมากขึ้น อาจจำเป็นต้องใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ มาประกอบการสอน การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน ควรจะได้ออกมาคำนึงถึงความประหยัดและสะดวกในการจัดหาเป็นประการสำคัญ

3. การเลือกใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บางครั้งอาจจำเป็นต้องใช้แหล่งวิทยาการจากภายนอกโรงเรียนด้วย อาจเป็นการเชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่ต้องการสอนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ หรืออาจจะพาผู้เรียนออกไปทัศนศึกษาไปยังสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนก็ได้ การเลือกใช้

แหล่งวิทยาการในชุมชนนี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับว่าคุ้มกับการเสียเวลา และค่าใช้จ่ายในการให้บริการเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด วิธีใหม่ที่ประหยัดค่าใช้จ่ายและได้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนก็ควรเลือกเอาสิ่งนั้น

กิจกรรมสร้างเสริมทักษะ เป็นการให้ผู้เรียนได้ทำการฝึกซ้อมเพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น แบบฝึกหัด หรือทำงานต่าง ๆ ตามที่มอบหมายให้ กิจกรรมสร้างเสริมทักษะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

ก. กิจกรรมสร้างเสริมทักษะที่ทำร่วมกัน เป็นกิจกรรมขั้นค่าที่ทุกคนควรจะได้กระทำเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหรือเกิดทักษะตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากกิจกรรมชนิดนี้เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนทั้งชั้นจะต้องทำเหมือนกัน ดังนั้นกิจกรรมที่มอบหมายให้ทำจึงควรต้องคำนึงถึงความยากง่ายให้เหมาะสมกับนักเรียนส่วนใหญ่ของชั้นเรียนนั้น ๆ ด้วย

ข. กิจกรรมสร้างเสริมทักษะเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรจัดให้สำหรับผู้ที่มีความแตกต่างจากผู้เรียนทั่วไป ได้แก่ กิจกรรมที่จัดให้สำหรับผู้ที่เรียนช้ากับผู้ที่เรียนเก่ง ในกรณีที่เป็นผู้เรียนช้า ผู้สอนจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งหลังจากการสอนกลุ่มใหญ่ผ่านไปแล้วนำมาทำการอธิบายหรือสอนเพิ่มเติม เมื่อผู้เรียนกลุ่มนี้เข้าใจแล้ว จึงเริ่มทำกิจกรรมสร้างเสริมทักษะต่อไป สำหรับผู้ที่เรียนเก่งเมื่อเขาได้ทำกิจกรรมสร้างเสริมทักษะที่กำหนดให้เรียบร้อยแล้ว ก็ให้ทำกิจกรรมอื่นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถหรือสนองความต้องการของบุคคลเหล่านั้น

ส่วนกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน หมายถึงกิจกรรมที่ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือ ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ช่วยให้จดจำได้นานยิ่งขึ้น หรือช่วยให้การเรียนการสอนที่จะดำเนินการในครั้งต่อไปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กิจกรรมสนับสนุนดังกล่าวนี้ ได้แก่

ก. การสรุปและทบทวน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญขั้นหนึ่งของการเรียนการสอน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้เรียนมา และเห็นความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ของเนื้อหาที่ได้เรียนมาแล้ว นอกจากนี้ยังเป็นการย้ำให้ผู้เรียนได้เกิดความจดจำได้ดียิ่งขึ้น การสรุปหรือทบทวนที่ดีควรจะเป็นการสรุปของผู้เรียนเอง

แต่ถ้าหากผู้เรียนไม่สามารถสรุปได้ถูกต้อง ผู้สอนก็อาจจะเป็นผู้ถามคำถามต่าง ๆ เพื่อชักนำไปสู่การสรุปนั้น ๆ โดยผู้สอนไม่ต้องเป็นผู้สรุป

ข. การสั่งงาน เป็นกิจกรรมที่นับว่ามีความสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ได้มากที่สุด การสั่งงานจำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. สั่งงานเพื่อเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนที่ผ่านมาแล้ว ได้แก่ การสั่งงานให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือให้ทำแบบฝึกหัดเป็นการบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมาแล้วให้ดียิ่งขึ้น

2. การสั่งงานเพื่อเป็นการเตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้า เช่น การสั่งให้ผู้เรียนได้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ หรือสิ่งที่ให้ไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการล่วงหน้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในครั้งต่อไปคือ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนก็จะไม่เกิดขึ้น หรือถ้าเกิดก็น้อยที่สุด

หลักการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ชูชาติ เจริญลาภ (2524 : 35) ได้ให้ข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้คือ

1. กิจกรรมนั้นช่วยให้บรรลุถึงจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ต้องการ
2. กิจกรรมนั้นสนับสนุนการแก้ปัญหาและเกิดการคิดวิจารณ์
3. กิจกรรมนั้นเหมาะสมกับพัฒนาการ ของนักเรียนกลุ่มนั้น
4. กิจกรรมนั้นสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน
5. กิจกรรมนั้นช่วยให้นักเรียนพัฒนาขึ้นทุกด้าน เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงาน

ได้ทั้งเป็นกลุ่มและตามลำพัง

6. กิจกรรมนั้นมีผลคุ้มค่า ไม่หมกมุ่นเปลืองทั้งทรัพย์สินและเวลา
7. กิจกรรมนั้นทำได้ มีเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์เพียงพอ
8. กิจกรรมนั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมโดยตรงด้วยตนเอง
9. กิจกรรมนั้นสามารถสังเกตผลการกระทำหรือพฤติกรรมได้ชัดเจน

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยมีมากมายหลายชนิด ทั้งกิจกรรมการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การสังเกต การสาธิต การปฏิบัติ ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหา ความมุ่งหมายในการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน

2.5 สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนประกอบที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ให้แก่ผู้เรียนและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก คือช่วยส่งเสริมให้การเรียนของนักเรียนแต่ละคนเป็นไปตามความต้องการและความสามารถของผู้เรียน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้มากขึ้น อีกทั้งช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนดำเนินไปด้วยดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 95) ให้ความหมายของคำว่า สื่อการเรียนการสอน ดังนี้ "สื่อการสอนหมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ"

ลัดดา ศุภปริณี (2522 : 61) ให้ความหมายว่า "...สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อทำให้ครูและนักเรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกันได้ผลตรงตามจุดหมายของการเรียนการสอน"

ดังนั้น จึงพอสรุปความหมายของสื่อการเรียนการสอนได้ว่า หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดที่นำมาช่วยในการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้และมีประสิทธิภาพมากขึ้น สื่อการเรียนการสอนช่วยทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจ อีกทั้งช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนซึ่ง วาสนา ชาวหา (2522 : 63 - 64) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจังและมีความหมายชัดเจนต่อผู้เรียน
2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาที่กำหนด
3. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน
4. ช่วยให้ผู้เรียนจำประทับใจความรู้ลึกและทำอะไรเป็นเร็วและดี
5. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน
6. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งที่ลำบากได้โดยการช่วยแก้ปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ

ได้ดังนี้คือ

- 6.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
- 6.2 ทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น
- 6.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ช้าลงได้

- 6.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวซ้ำให้เร็วมากขึ้นได้
- 6.5 ทำสิ่งที่ใหญ่เกินไปให้เล็กลงได้
- 6.6 ทำสิ่งที่เล็กเกินไปให้ใหญ่ขึ้นได้
- 6.7 ทำสิ่งที่อยู่ในอวกาศหรือสลับมาศึกษาได้

สุจริท เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2523 : 220 - 221)

กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนสรุปได้ว่า การใช้สื่อการสอนช่วยในการเรียนการสอน จะช่วยเราให้นักเรียนเกิดความสนใจ ช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สนุกสนาน มีชีวิตชีวาไม่น่าเบื่อหน่าย ช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในห้วงความคิดของนักเรียน
2. ช่วยเราให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนการสอนมากขึ้น เพราะผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัส ได้เคลื่อนไหวจับต้องแทนการดูหรือการฟังอย่างเดียว
3. เป็นรากฐานของการพัฒนาการเรียนรู้และช่วยให้ผู้เรียนจำได้มาก ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์เดิมไปสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้ต่อเนื่องกัน
4. ช่วยให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นต่อไป
5. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางความคิดต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับเวลาและสถานที่
6. ช่วยเพิ่มทักษะการอ่านและเสริมสร้างความเข้าใจในความหมายของคำใหม่ ๆ ได้มากขึ้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521 : 90) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนตามลักษณะของเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนเป็น 3 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. เครื่องมือหรืออุปกรณ์ (Devices หรือ Hardware) หมายถึงสื่อใหญ่ที่คงทนถาวร ราคาค่อนข้างแพงมาก การสร้างต้องลงทุนสูง และการใช้ต้องมีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ ได้แก่

- 1.1 เครื่องฉาย เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสกริป เครื่องฉายภาพโปรเจกต์ เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ

1.2 เครื่องเสียง เช่น วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ

1.3 เครื่องมือหรืออุปกรณ์อื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป ฯลฯ

2. วัสดุ (**Materials** หรือ **Soft ware**) หมายถึงสื่อเล็กที่สิ้นเปลืองง่าย ราคาไม่แพง เคลื่อนย้ายง่าย และการใช้ไม่ต้องการอาศัยความชำนาญมากนัก ได้แก่

2.1 ทั่วเก็บภาพ เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป ฯลฯ

2.2 ทั่วเก็บเสียง เช่น แถบบันทึกเสียง

2.3 วัสดุอิสระ เช่น แผนภูมิ แผนที่ ภาพนิ่ง บัตรคำ รูปภาพ ของจริง หุ่นจำลอง ฯลฯ

3. เทคนิคหรือวิธีการ (**Technique** หรือ **Method**) หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการใช้อุปกรณ์และวัสดุรวมทั้งเทคนิคหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสาธิต การทดลอง การฟังวิทยากร การศึกษานอกสถานที่ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติ

ประกาศวี สี่ห้าไพ (2524 : 204) ใ้จัดประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้คือ

1. สิ่งพิมพ์ (**Printed material**) ได้แก่ หนังสือแบบเรียน หนังสืออุเทศ หนังสืออ่านประกอบ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เอกสารแผ่นปลิว วัสดุกราฟิกอื่น ๆ

2. เครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอน (**Audio - visual equipment**)
เครื่องฉายภาพ (**Projected material**) อุปกรณ์ถ่ายทอดเสียง (**Transmission**)

3. วัสดุอุปกรณ์ (**Audio - visual material**) ได้แก่สิ่งของที่ใช้ประกอบการสอนได้ เช่น หุ่นจำลอง หุ่นกระบอก ลูกโลก กระดาน ซอด้ก ป้ายนิเทศ บัตรคำ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ สื่อสิ้นเปลืองต่าง ๆ เรียกว่าวัสดุ ส่วนเครื่องมือที่มีความคงทน เรียกว่าอุปกรณ์

4. สถานที่ การจัดประสมการดำเนินการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น การไปทัศนศึกษา การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน เป็นต้น

5. วิทยากร ผู้ใช้สื่อการสอนในการพูด การอธิบาย การซักถาม การอภิปราย

6. วิธีการ คือวิธีสอนซึ่งถือเป็นประติษฐกรรมของมนุษย์ วิธีการนี้รวมทั้งวิธีที่ใช้อุปกรณ์ เช่น การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น ช่วยให้นักเรียน เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง นักเรียนได้เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น จดจำ ไค่นานและแม่นยำยิ่งขึ้น รู้เนื้อหามากขึ้น และรู้จักใช้ความคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล ดังนั้น สื่อการเรียนการสอนจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรที่จะต้อง พิจารณาเลือกใช้อย่างรอบคอบเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาสำคัญวิชาหนึ่งในหลักสูตรของสภากาการฝึกหัดครูปัจจุบันเพราะ จัดเป็นวิชาพื้นฐานบังคับที่นักศึกษาทุกคนจะต้องเรียน จุดมุ่งหมายอันสูงสุดของการสอน ภาษาไทยก็คือให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว เหมาะสม อีกทั้งสามารถ นำความรู้และทักษะจากวิชาภาษาไทยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนวิชาอื่นหรือในชีวิต ประจำวัน ผู้สอนจึงจำเป็นต้องค้นคว้าหาแนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ดังกล่าว รวมทั้งเห็นความสำคัญของวิชานี้ วิธีที่จะช่วยให้การสอนภาษาไทยเป็นไปได้อย่างน่าสนใจ ก็คือ การใช้สื่อการเรียนการสอนเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ของบทเรียนมากยิ่งขึ้น ช่วยเร้าความสนใจและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาของวิชาได้ ง่ายขึ้น ดังที่ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (ม.ป.ท. , ม.ป.ป. : 206) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า สื่อการสอนจะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพและมีความคงทนถาวร ครูที่ดีจึงควรที่จะต้องมีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม มาประกอบการเรียนการสอน และสุจิต เพียรชอบ (2526 : 30) ได้กล่าวว่า

...การใช้สื่อการสอนช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาไทยได้ดีขึ้นเพราะสื่อการสอนเป็น สิ่งที่สำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอนภาษาไทย เพราะช่วยเปลี่ยนนามธรรมให้เป็นรูปธรรม และเป็นจุดรวมความสนใจและให้ความเป็นจริงต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความคิด มองเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ถูกต้องและ สามารถจำเรื่องที่เรียนไปแล้วไค่นาน...ครูควรฝึกการใช้สื่อการสอนและนำมาใช้ ประกอบการสอนภาษาไทยไค่ทุกชั้นตอน ตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน และชั้น สรุปบทเรียน ซึ่งแต่ละชั้นนั้นจะมีวิธีการใช้ที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม ของชั้นนั้น ๆ ...

สื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยไค่ลคั่นเมื่ออยู่มากมาย แต่ที่ได้รับความนิยมใช้จากครูภาษาไทยทั่วไปไค่แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร รวมทั้งสื่อมวลชน อื่น เครื่องบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ ภาพเคลื่อนไหว ของจริง รูปภาพ ป้ายนิเทศ เป็นต้น อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นนอกจากนำมาใช้ประกอบการสอนโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ยังอาจนำมา

ประกอบในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับภาษาไทยได้อีกเป็นอันมาก เช่น จดนิทรรศการเกี่ยวกับภาษาไทย ประกวดเรียงความ อ่านทำนองเสนาะ เป็นต้น การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนควรให้เกิดประโยชน์ต่อการสอนภาษา ดังที่ ที ฮิวเบเนอร์ (T. Huebener 1967 : 3) สรุปไว้ดังนี้

1. ลดความผิดพลาดที่เกิดจากการอธิบายโดยใช้ถ้อยคำ
2. เพิ่มความเข้าใจได้ยิ่งขึ้น
3. ใ้ร่าให้นักเรียนสนใจค้นคว้าเพิ่มเติม
4. เพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อความหมายด้วยการพูดและเขียน
5. ใ้ร่าให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรม
6. สร้างเสริมความเข้าใจในความคิดรวบยอดได้อย่างชัดเจน
7. ทำให้เกิดความคิดและประสิทธิภาพของการทำงานกลุ่ม
8. สนับสนุนให้เกิดความประทับใจในสุนทรียภาพ

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการเลือกสื่อการเรียนการสอนคือ ควรพิจารณาว่าวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และสถานการณ์ภายใต้การเรียนของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ สื่อการเรียนการสอนเป็นแค่เครื่องมือหรือตัวกลางที่ช่วยผ่อนแรง ผ่อนเวลาของครูและนักเรียนให้ได้รับประโยชน์อย่างมาก แต่ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากการเรียนมากน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของสื่อการเรียนการสอนแต่เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่ครูว่ามีความสามารถในการเลือกและใช้เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการที่ครูรู้จักเลือกและนำสื่อไปใช้ในการเรียนการสอน จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน หลักในการเลือกสื่อการเรียนการสอนนั้น ชูชาติ เจริญฉลาด (2524 : 169) ได้เสนอไว้สรุปได้ดังนี้

1. ต้องให้ตรงกับจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายของการเรียนการสอนในบทเรียนนั้น ๆ
2. ต้องให้เหมาะสมกับชั้น วัย ระดับสติปัญญา ความต้องการ และความสนใจ

ของนักเรียน

3. ต้องให้เหมาะสมกับเวลาในการเรียนการสอน
4. ต้องมีราคาถูก ประหยัด หาได้ง่าย และขนาดเหมาะสมกับการนำไปใช้
5. ต้องอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และสะดวกในการใช้
6. ต้องมีความสวยงามและน่าสนใจ
7. ต้องเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละลำดับขั้นดังนี้

7.1 ใช้ประกอบกิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการทบทวนพื้นฐานความรู้เดิมให้สัมพันธ์กับเนื้อหาใหม่และเป็นการ ใ้ร่าให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียน

ศึกษา

7.2 ใช้ประกอบกิจกรรมชั้นสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ความคิด และการค้นพบด้วยตนเอง

7.3 ใช้ประกอบกิจกรรมชั้นสรุป เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปเป็นความคิด รวบรวมหรือหลักการได้ด้วยตนเอง

7.4 ใช้ประกอบกิจกรรมเสริมบทเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนมีทักษะและความชำนาญเพิ่มสูงขึ้น

การจัดหาสื่อการเรียนการสอนบางอย่างสามารถจัดหาหรือจัดทำเองได้ บางอย่างต้องซื้อเป็นวัสดุสำเร็จรูป การจัดหาจัดทำสื่อการเรียนการสอนควรจัดทำด้วยความประหยัด หรือร่วมมือกันในระหว่างผู้สอนช่วยกันจัดทำจัดหา สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2523 : 225) ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องการจัดหาสื่อการเรียนการสอน สรุปได้ว่า หากครูภาษาไทยสามารถผลิตสื่อการสอนประเภทง่าย ๆ ได้ ก็จะทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยลง และถ้าหากครูภาษาไทยได้รู้แหล่งที่จะบริการเกี่ยวกับสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ก็จะช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ได้บ้าง นอกจากนั้นได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการหาสื่อการสอนจากแหล่งต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ครูภาษาไทยควรสะสมรูปภาพ เพื่อทำภาพผนัง อาจจะได้จากปฏิทิน หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่าง ๆ ตัดภาพที่มีขนาดใหญ่พอสมควรสะสมไว้ นอกจากนี้ ประเภทของจริงหรือของจำลอง ถ้าเกี่ยวข้องหรือคิดว่าจะมีประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาไทย ก็ควรสะสม แม้ว่าจะยังไม่ได้ใช้ในทันทีทันใดก็ตาม อาจจะใช้ได้ในโอกาสต่อไป

2. บทความจากหนังสือพิมพ์ประจำวัน เมื่ออ่านพบเรื่องที่เป็นประโยชน์น่าสนใจ ก็ควรตัดเก็บใส่แฟ้มสะสมไว้

3. ครูภาษาไทยอาจจะขอความร่วมมือจากครูศิลปะ หรือครูวาดเขียนได้ในการจัดทำสื่อการสอนประเภท ภาพวาด ภาพถ่าย หรือประเภทหุ่นจำลอง

4. ครูภาษาไทยอาจร่วมมือกับบรรณารักษ์จัดแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด หรือจัดทำรายชื่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้นักเรียน หรือจัดทำหนังสือประกอบการค้นคว้า ทำรายงาน

5. ครูภาษาไทยอาจฝึกนักเรียนให้รู้จักสะสมสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น สมุดภาพ ภาพถ่าย ภาพวาด หรืออาจจะให้ความร่วมมือกับครูศิลปะ ครูวาดเขียน บัณฑิตหรือวาดภาพง่าย ๆ ได้

6. ครูภาษาไทยอาจจะทำป้ายนิเทศไว้ในห้องเรียน สำหรับติดภาพ ข้อความ

บทความ คำขวัญ สุภาษิต บทร้อยกรอง ข่าวประจำวัน เป็นต้น

7. ครูภาษาไทยอาจจะขอยืมหรือขอสื่อการสอนจากบริษัท องค์กร หรือสถาบันต่าง ๆ เช่น ศูนย์โสตทัศนอุปกรณ์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สถานทูต สำนักข่าวสารของประเทศต่าง ๆ เป็นต้น

8. ในต่างจังหวัด ครูภาษาไทยอาจจะแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนการสอนกันในระหว่างโรงเรียน

9. ครูภาษาไทยอาจนำสื่อมวลชนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด

10. ครูภาษาไทยอาจจะติดต่อขอสื่อการสอนที่นิสิต นักศึกษาฝึกสอนจากสถาบันฝึกหัดครูจัดทำขึ้นเพื่อใช้สอน

2.6 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่สำคัญยิ่งของการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้สอนทราบว่า ผลการศึกษานั้นเกิดจากการอบรมสั่งสอนสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด วิธีการสอนของครูเหมาะสมและสอดคล้องกับความมุ่งหมายหรือไม่ ตลอดจนผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามแนวที่ตั้งไว้เพียงใด

ได้มีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลไว้หลายประการดังนี้

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และเอนกกุล กรีแสง (2522 : 21) ได้กล่าวถึง การวัดและประเมินผลพอสรุปได้คือ การประเมินผลเกี่ยวข้องกับทั้งปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งการตัดสินคุณค่าด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด คือ การวัดผลเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล และการประเมินผลที่ก็ขึ้นอยู่กับรากฐานของการวัดผลที่ก็ด้วย กล่าวคือ ถ้าผล การวัดถูกต้อง การประเมินผลก็มักเชื่อถือได้และตรงกับความเป็นจริง

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 13 - 14) กล่าวถึงความหมายของการวัดผล และประเมินผลไว้ดังนี้

การวัดผลการศึกษาหมายถึงกระบวนการในการกำหนดหรือหาจำนวน ปริมาณ อันจับ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมความสามารถของบุคคลโดยใช้เครื่องมือ เป็นหลักในการวัด...การวัดผลการศึกษาของค่าเป็นการอย่างมีขั้นตอน...การประเมินผล หมายถึงกระบวนการในการตัดสินที่ราคา ลงสรุปเพื่อพิจารณาความเหมาะสม หรือหา

คุณค่าของคุณลักษณะและพฤติกรรม... โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดที่ได้จากการวัดเป็นหลักและใช้วิจารณ์ตามประกอบการพิจารณา...

กานดา พูนลาภทวี (2528 : 2) กล่าวถึงความหมายของการวัดผลและการประเมินผลไว้ดังนี้

...การวัดผล (Measurement) หมายถึงการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้เข้ากับสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ โดยเป็นการกำหนดปริมาณของสิ่งที่คนต้องการจะวัด ส่วนการประเมินผล (Evaluation) หมายถึงกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใด ๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าการวัดผลโดยจะครอบคลุมทั้งปริมาณและคุณภาพ การประเมินผลจึงเป็นกระบวนการที่ต้องมีการวัดแล้ววินิจฉัยตัดสินคุณค่าที่ได้จากการวัดอย่างมีกฎเกณฑ์...

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 14) กล่าวถึงการวัดผลสรุปได้ว่า ปกติมีอยู่ 2 ด้านคือ

1. การวัดผลทางกายภาพศาสตร์ (Physical science) เป็นการวัดเพื่อหาจำนวน ปริมาณของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม มีตัวคนแน่นอน
2. การวัดทางสังคมศาสตร์ (Social science) เป็นการวัดหาจำนวนหรือหาคุณภาพของสิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่มีตัวคนแน่นอน ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย

ส่วนการประเมินผลก็จะต้องมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการคือ

1. การวัดผล (Measurement) ทำให้ทราบสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่จะประเมินว่า มีปริมาณเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์
2. เกณฑ์การพิจารณา (Criteria) ในการที่จะตัดสินว่า สิ่งใดดีหรือเลว ใช้ได้หรือไม่ได้นั้น จะต้องเป็นหลักหรือมีบรรทัดฐานที่ต้องการ โดยนำผลการวัดนั้นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือมาตรฐานที่ต้องการ เกณฑ์การพิจารณาในการประเมินผลการศึกษานั้นก็คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษานั้นเอง

3. การตัดสินใจ (Decision) เป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติซึ่งได้จากการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า สูงต่ำกว่ากันขนาดไหน ทั้งนี้การตัดสินใจที่ดีต้องอาศัยการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนทุกแง่มุม และกระทำอย่างยุติธรรมโดยอาศัยสภาพและความเหมาะสมต่าง ๆ ประกอบหรือต้องมีคุณธรรมที่ดี (Value judgement)

การวัดและการประเมินผลการศึกษา มีประโยชน์หลายด้าน ซึ่งกานดา พูนลาภทวี (2528 : 3 - 4) กล่าวถึงในแง่ประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียนไว้ดังนี้

ประโยชน์ต่อผู้สอน

1. ทำให้ทราบพฤติกรรมเบื้องต้นของผู้เรียน เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2. ช่วยให้ผู้สามารถกำหนดและปรับปรุงเป้าหมายตามความเป็นจริงสำหรับผู้เรียน

3. ผู้สอนได้ทราบว่าสอนไ้บรรลุจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

4. ช่วยในการประเมินและปรับปรุงเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

5. ทำให้ทราบระดับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนในระยะต่าง ๆ ของการเรียน

6. ช่วยให้ข้อมูลที่เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบระดับสัมฤทธิ์ผลระหว่างผู้เรียนและเป็นแนวทางในการให้อันค้ำคะแนนของผู้เรียนด้วย

7. ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเลื่อนชั้นสูงขึ้นหรือไม่

ประโยชน์ต่อผู้เรียน

1. ช่วยให้ผู้ทราบจุดประสงค์ของผู้สอน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้ตั้งใจเล่าเรียนยิ่งขึ้น

2. ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและเกื้อกูลให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มขึ้น

3. ส่งเสริมและปลุกฝังให้เป็นผู้ที่มีนิสัยในการเรียนที่ดีขึ้น

4. ช่วยให้ผู้ทราบว่า เก่งและอ่อนในเนื้อหาวิชาใด

นอกจากนี้ยังมีประโยชน์อื่น ๆ อีก เช่น เป็นประโยชน์ในการแนะแนว เป็นประโยชน์ทางการบริหาร เป็นต้น

ด้านวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลทางการศึกษานั้น โดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (**Formative evaluation**) และเพื่อตัดสินผลการเรียน (**Summative evaluation**) ซึ่งกานคา พูนลาภทวี (2528 : 4) ได้แยกแยะเสนอไว้เป็นประเด็นย่อย ๆ ดังนี้

1. จัดค่าแห่ง (**Placement**) คือเป็นการศึกษาว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้หรือทักษะพอเพียงที่จะเริ่มบทเรียนหรือไม่ หรือเป็นการวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนว่า เก่งหรือปานกลาง หรืออ่อน

2. วินิจฉัย (**Diagnostic**) ซึ่งจะทำให้ทราบจุดเด่น จุดถ้อยของนักเรียน

แต่ละคน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. เปรียบเทียบความสามารถของตัวเด็กเอง (**Assessment**) เป็นการประเมินว่านักเรียนงอกงามมากน้อยเพียงใด โดยนำผลที่ได้จากการทดสอบของนักเรียนมาเปรียบเทียบกัน

4. เพื่อนำไปใช้ทำนาย (**Prediction**) ผลจากการสอบจะแนะแนวทางในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ ช่วยในการทำนายว่า ควรจะมุ่งไปในทิศทางใดจึงจะประสบความสำเร็จ

5. เพื่อนำไปใช้ประเมินค่า (**Evaluation**) โดยจะประเมินผลหลังจากการเรียนการสอนสิ้นสุดลง ผลจากการวัดจะเป็นแนวทางในการให้ระดับคะแนน

พนัส หันนาคินทร์ (2528 : 244 - 245) กล่าวถึงความจำเป็นในการวัดและประเมินผล สรุปได้ดังนี้

1. ประเมินผลเพื่อหยั่งความรู้ความสามารถของนักเรียนในแต่ละวิชา เพื่อต้องการทราบว่า นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ความสามารถเพียงไร

2. ประเมินผลเพื่อหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจมีขึ้นแก่นักเรียนบางคน

3. ประเมินผลเพื่อดูความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน คือตรวจดูว่าผลจากการสอนของครูนั้น ได้สร้างความสำเร็จทางการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนเพียงใด

4. ผลพลอยได้คือเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียน
วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนที่ใช้โดยทั่วไปคือ

1. การประเมินเพื่อจัดสรรผู้เรียน คือผู้สอนต้องการที่จะได้ข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียนเพื่อนำไปจัดจุดเริ่มต้นของชนิดการเรียนและแบบของกิจกรรมในการเรียน วิธีการที่ใช้ก็คือการทดสอบก่อนสอนนั่นเอง

2. การประเมินผลระหว่างการสอน เป็นการประเมินที่อาจไม่ต้องมีขบวนการหรือขั้นตอน ทั้งไม่จำเป็นต้องมีช่วงเวลาพิเศษเฉพาะเพื่อทำการประเมินด้วย มักถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมกลมกลืนกันได้เลย

3. การประเมินผลเพื่อวินิจฉัย ซึ่งอาจรวมอยู่ในการประเมินระหว่างการสอนนั่นเอง เป็นการประเมินเพื่อสำรวจข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นก่อนนักเรียน

4. การประเมินผลหลังการสอน คือเมื่อสอนไปจนสิ้นสุดระยะเวลาหนึ่งก็จะมี การสอบวัดผลในการเรียนรู้อื่น ๆ อีกครั้งหนึ่ง

แนวทางในการวัดและประเมินผลควรเป็นดังนี้

1. การวัดและประเมินผลด้านความรู้ กระทำได้โดย
 - 1.1 ใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบต่าง ๆ
 - 1.2 ใช้การสอบปากเปล่า
 - 1.3 การซักถามและการอภิปรายของผู้เรียน
 - 1.4 การทำรายงาน
 - 1.5 การพิจารณาผลงาน
 - 1.6 การใช้แบบทดสอบความถนัด
2. การวัดและประเมินผลด้านทักษะและเทคนิควิธี
 - 2.1 การตรวจผลงาน เช่น รายงาน นิทรรศการ
 - 2.2 การสังเกตกระบวนการทำงาน
 - 2.3 การเสนอผลงาน
 - 2.4 การสังเกตการแสดงออกในสภาพการณ์ที่กำหนด
 - 2.5 การวิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง
3. การวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะ
 - 3.1 การสังเกตโดยตรงในสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น เกี่ยวกับการทำงาน
เป็นรายบุคคล การทำงานแบบกลุ่ม ฯลฯ
 - 3.2 การใช้มาตราส่วนประเมินค่า
 - 3.3 การสังเกตพฤติกรรมจากสถานการณ์จำลอง
 - 3.4 การสัมภาษณ์
 - 3.5 การใช้เทคนิคสังเกต
 - 3.6 การใช้การประเมินซึ่งกันและกัน
 - 3.7 การศึกษาเฉพาะกรณี

ในด้าน การวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทยนั้น สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523 : 242 - 245) ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า ครูภาษาไทยควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลายวิธี นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะถึงวิธีการวัดและประเมินผล ดังนี้

1. การถาม - ทอบปากเปล่า
2. การสอบปากเปล่า

3. การสัมภาษณ์
4. การสนทนาโดยครูสนทนากับนักเรียนหรือให้นักเรียนสนทนากับหัวหน้าชั้น
5. การอภิปราย
6. การประชุมกลุ่มย่อย
7. การสังเกตขณะนักเรียนร่วมกิจกรรม
8. การใช้แบบสอบถาม
9. การให้นักเรียนทำรายงาน เสนอผลการค้นคว้า
10. การใช้มาตราส่วนประเมินค่า
11. การบันทึกพฤติกรรมทางภาษาของนักเรียน
12. วัสดุโดยใช้แผนภูมิแสดงเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ตั้งไว้
13. การสอบข้อเขียน ข้อสอบที่ใช้ควรจะมีทั้งแบบปรนัยและอัตนัย

นอกจากนี้ การวัดผลยังมีวิธีอื่น ๆ ที่อาจนำมาใช้ได้อีก เช่น การแสดงบทบาท การใช้สถานการณ์จำลอง การตกแต่งป้ายนิเทศ เป็นต้น ซึ่งครูสามารถนำมาใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของบทเรียน เนื้อหาของวิชา ผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลย่อมทำให้ครูได้ทราบถึงพฤติกรรมของเด็กว่าเป็นไปดังที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่เพียงใด การวัดและประเมินผลจึงเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากอย่างหนึ่งในระบบการเรียนการสอน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยที่จะนำมากล่าวถึงเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับ วิธีสอน พฤติกรรมการเรียนการสอน กิจกรรม การประเมินผล สื่อการเรียน การสอนในวิชาภาษาไทย

วัฒนา วิสัณฑ์ (2518 : 121 - 125) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยจำนวน 72 คน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชา

การศึกษา จำนวน 600 คน ผลของการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมนั้น ผู้ริเริ่มคือ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยร่วมกับอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้ศึกษาระเบียบและขอบข่ายของกิจกรรมให้แน่นอน นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมพอสมควร ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมเพราะสนใจแต่ไม่ได้เป็นสมาชิกชุมนุมภาษาไทย โดยต้องการจะได้ประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปจัดเมื่อออกไปสอนจริง และเห็นว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยให้มีความเข้าใจในบทเรียนดีขึ้น ประเภทของกิจกรรมที่จัดขึ้น มีทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย หลักภาษาไทย และวรรณคดีไทย กิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่เน้นคือ ประเภทการใช้ภาษาและวรรณคดีไทยและกิจกรรมเหล่านั้นอาจารย์และนักศึกษาเห็นว่าจัดบางครั้ง ประโยชน์ของกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น อาจารย์เห็นว่าช่วยส่งเสริมความรู้ ความสามารถของนักศึกษาในการ เรียนภาษาไทยมากขึ้นและทำให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนนักศึกษาเห็นว่า ได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย และคาดว่าจะนำความรู้ไปเป็นแนวทางในการจัดเมื่อออกไปสอนจริง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมก็คือ นักศึกษายังไม่ใคร่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม ขาดการติดต่อประสานงานที่กระหว่างอาจารย์และนักศึกษา เวลาในการจัดกิจกรรมและอุปกรณ์ในการจัดมีน้อย นักศึกษาและอาจารย์บางคนขาดประสบการณ์และความรู้ในการจัดกิจกรรม และนักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทของตนก็พอ ยังขาดความสนใจและกระตือรือร้นในการทำงาน ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นที่ ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกับความสนใจในการร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย มีความสัมพันธ์กันมาก และเห็นว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยที่ผ่านมาได้รับผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังคงปรับปรุงอีกมาก

ศรีวิไล คอกจันทร์ (2520 : 169 - 170) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งที่เรียนจากห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางกับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องการย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลางและห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2520 จำนวน 60 คน เป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 30 คน ผลของการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนบทเรียนเรื่องการย่อความหน่วยที่ 1 ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนบทเรียนเรื่องการย่อความหน่วยที่ 2 ของ

กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ความจำเนื้อหาวิชาของบทเรียนเรื่องการย่อความหน่วยที่ 1 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทั่วไปในการย่อความของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ความคิดเห็นในค่านักวิชาการย่อความ ซึ่งได้แก่เนื้อหาบทเรียนเรื่องการย่อความหน่วยที่ 2 ของกลุ่มทดลองมีมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

พัฒนา ชิตีเสรี (2521 : 103 - 114) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยในวิทยาลัยครูเกี่ยวกับค่านักเรียนของกลุ่มวิชาการบริหารหลักสูตร การดำเนินการสอนของอาจารย์ เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดบุคลากร ตัวอย่างประชากรคือผู้บริหาร 30 คน อาจารย์ 50 คน และนักศึกษา 251 คน จากวิทยาลัยครู 10 แห่ง ผลของการวิจัยพบว่าจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาต่าง ๆ เหมาะสมแล้ว ยกเว้นสัดส่วนของวิชาหลักภาษาและภาษาศาสตร์ต่อการใช้ภาษา ต่อวรรณคดี ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากหลักสูตรเน้นวรรณคดีมากเกินไปในค่านการเลือกวิชาจากหลักสูตร นักศึกษาไม่มีโอกาสเลือกอย่างเสรี แต่เป็นการบังคับเลือก เพราะวิชาอื่น ๆ ไม่เปิดสอน ในค่านเนื้อหาวิชาที่มีวิชาซ้ำซ้อนกันคือวิชาลีลนสนกฤทที่ใ้ในภาษาไทยซ้ำซ้อนกับวิชาภาษาต่างประเทศในภาษาไทย และวิชาการศึกษาแบบเรียนภาษาไทยซ้ำซ้อนกับวิชาภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีที่ใ้บ่อยที่สุดคือการบรรยายและการใ้ให้นักศึกษาค้นคว้ารายงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนคือ ห้องสมุดภาษา สื่อการสอนที่ใ้มากที่สุดคือ เทปบันทึกเสียง รูปภาพ ทุนจำลอง ส่วนในค่านการวัดและประเมินผล วิธีที่ใ้บ่อยที่สุดคือการใ้ให้นักศึกษาค้นคว้ารายงาน ข้อสอบที่ใ้ในการวัดและประเมินผลเป็นข้อสอบแบบอัตนัยและปรนัย

นุชรินทร์ พ้าร่วมขาว (2521 : 66 - 68) ได้ทำการวิจัย

เกี่ยวกับการใ้สื่อการสอนในการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพการใ้สื่อการสอน อุปสรรคและปัญหาในการใ้สื่อการสอน ความต้องการในการใ้สื่อการสอน การใ้สื่อการสอน และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใ้ ความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคในการใ้สื่อการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของผู้บริหารและครูผู้สอน ตัวอย่างประชากร

คือผู้บริหารและครูผู้สอนภาษาไทยในระดัับมัธยมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 โรงเรียนละ 3 คน ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนที่มีมากที่สุดในห้องเรียนราษฎร์คือ กระดานดำ หนังสืออ้างอิงประกอบบทเรียน หนังสือพิมพ์ วารสาร และรูปภาพต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ครูภาษาไทยนำมาใช้ประกอบการสอนของคนมากที่สุด ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครูภาษาไทยคือ ครูผู้สอนไม่ทราบแหล่งบริการในห้องเรียนและนอกโรงเรียน ครูผู้สอนไม่มีเวลาคิดและเตรียมการใช้สื่อการสอน ครูผู้สอนขาดงบประมาณส่วนตัวในการจัดซื้อสื่อการสอน ทางโรงเรียนมีสื่อการสอนจำนวนจำกัด และไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จะสอน นอกจากนั้นสภาพห้องเรียนยังไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนอีกด้วย อีกทั้งไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อยืมสื่อการสอนจากนอกโรงเรียน สื่อการสอนที่ผู้บริหารและครูภาษาไทยต้องการมากที่สุดคือ หนังสืออ้างอิงประกอบบทเรียน ห้องปฏิบัติการภาษาไทย หนังสือพิมพ์ วารสาร เทป เครื่องเล่นเทปและรูปภาพต่าง ๆ ส่วนความต้องการที่จะได้รับบริการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน คือ ต้องการให้จัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับบริการให้ครูแนะนำ และยืมสื่อการสอนไปใช้ได้มากที่สุด ครูภาษาไทยได้สื่อการสอนมาใช้ประกอบการสอนจากการทำขึ้นเองหรือซื้อหามาใช้เองมากกว่าได้รับบริการจากทางโรงเรียน ความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ด้านการเตรียมและจัดหาสื่อการสอน ด้านเกี่ยวกับปริมาณของสื่อการสอนในห้องเรียน ความต้องการที่จะได้รับการอบรมในการใช้สื่อการสอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

วิไลวรรณ ทรัพย์เจริญ (2521 : 64 - 70) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครูภาษาไทย และนักเรียนเกี่ยวกับสมรรถภาพครูภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครูภาษาไทย และนักเรียนเกี่ยวกับสมรรถภาพครูภาษาไทย ตัวอย่างประชากรได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ครูภาษาไทย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงตอนปลายจาก 10 โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 434 คน ผลของการวิจัยพบว่า ผู้บริหารการศึกษา ครูภาษาไทย และนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สมรรถภาพที่จำเป็นมากที่สุดสำหรับครูภาษาไทยได้แก่ สมรรถภาพในการสอนและเตรียมการสอน มีเหตุผล ชยัน และกระตือรือร้นในการสอน และปรับปรุงการสอน ใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี และพูดเสียงชัดเจน ฟังเข้าใจง่าย ส่วนสมรรถภาพที่เห็นว่าจำเป็นน้อยสำหรับครูภาษาไทยคือ การแนะนำปัญหาส่วนตัว และการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง และจากการ

เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารการศึกษา ครูภาษาไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นระหว่างครูภาษาไทยกับนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ในปีต่อมา พวงเล็ก อุตระ (2523 : 57 - 71) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตรระดับปริญญาตรีวิชาเอกภาษาไทยของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลหลักสูตรระดับปริญญาตรีวิชาเอกภาษาไทยของสภาการศึกษา พ.ศ.2519 และเพื่อหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรและการสอนให้มีความดียิ่งขึ้น ตัวอย่างประชากรได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรี จำนวน 76 คน และอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยทั้งหมด ระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครู 3 แห่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเลือกเรียนภาษาไทยเพราะชอบมากกว่าวิชาอื่น เมื่อเรียนจบหลักสูตรนี้แล้วชอบวิชาภาษาไทยมากขึ้น เนื้อหาวิชาภาษาไทยสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และเหมาะสมกับเวลา ระยะเวลาที่ใช้ฝึกสอนน้อยเกินไป จำนวนหน่วยกิตวิชาเอก โท วิชาที่พหุ และวิชาพื้นฐานเหมาะสมก็แล้ว นักศึกษามีโอกาสเลือกวิชาเลือกน้อย อาจารย์เตรียมการสอนค่อนข้างมาก วิธีการสอนที่อาจารย์ใช้มากคือบรรยาย และการให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สาเหตุของการเรียนภาษาไทยไม่ได้ผลเต็มที่คือ นักศึกษาไม่เข้าใจสิ่งที่อาจารย์สอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดมากคือ นิทรรศการ สื่อการสอนที่ใช้มากคือ หนังสือตำราต่าง ๆ อาจารย์และนักศึกษาประเมินผลความรู้ภาษาไทยและวิธีสอนภาษาไทยของนักศึกษาปรากฏว่ามีผลอยู่ในเกณฑ์ดี นักศึกษามีความสามารถอันหนึ่งคือ การสอนวรรณคดีไทย ระบองลงมาคือ ความสามารถในการเตรียมการสอน ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรคือ ควรเพิ่มความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมมา พ.ศ.2521 เพิ่มวิชาประวัติศาสตร์ไทย วิชาที่ซ้ำซ้อนกันคือลักษณะภาษาไทยซ้ำซ้อนกับภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครูและหลักภาษาไทย การวิเคราะห์แบบเรียนซ้ำซ้อนกับพัฒนาการแบบเรียนไทย

ภัทรา วัชรินทร์พร (2524 : 195 - 208) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของอาจารย์ในกลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยของอาจารย์กลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง สสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของนักศึกษาในด้านพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ และศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยของอาจารย์ในกลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง ตัวอย่างประชากรได้แก่อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย จำนวน 25 คน นักศึกษาจำนวน 1629 คน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ไปในทางบวก เป็นส่วนมาก และข้อที่นักศึกษาประเมินทางบวกสูงสุดตรงกันในทุกกรณีได้แก่ มีความยุติธรรม การเตรียมเนื้อหาและมีความรอบรู้ในวิชาที่จะสอน การเปรียบเทียบและยกตัวอย่างในการอธิบาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน การอธิบายให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งเมื่อมอบหมายงานให้ทำ การใช้กระดานดำประกอบการสอนอย่างเหมาะสม การให้ความไว้วางใจ ผู้เรียนและการซักถามผู้เรียนในขณะที่สอน นักศึกษาที่มีเพศต่างกันประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในด้านการใช้วัสดุและเพื่อยุบายต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน มีวิธีสอนหรือกิจกรรมหลายแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างระดับกัน ประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในด้าน การเตรียมเนื้อหาและมีความรอบรู้ในวิชาที่จะสอนเป็นอย่างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพศ อายุ วุฒิ และประสบการณ์การสอนของอาจารย์มีผลต่อพฤติกรรมการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาต้องการให้อาจารย์มีพฤติกรรมที่ดีในด้านบุคลิกภาพ การสอน ความรู้ มนุษยสัมพันธ์ และมีคุณธรรมและความประพฤติดี

ชวลิต ผู้ภักดี (2525 : 85 - 93) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโครงการเสนอ เพื่อจกนากฎการประกอบการสอนวิชาภาษาไทยสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีวิชาเอก-โทภาษาไทย ในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพการณ์และความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้นากฎการประกอบการสอนภาษาไทยในระดับปริญญาตรี และเพื่อเสนอโครงการจกนากฎการประกอบการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี เอก-โทภาษาไทย ในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง ตัวอย่างประชากรได้แก่ ผู้บริหาร 20 คน อาจารย์ 54 คน นักศึกษาที่เป็นนักศึกษาวิชาเอก-โทภาษาไทย จำนวน 197 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชากรและกลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นหญิง มีความสนใจทางด้านศิลปะการแสดงละคร และมีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปะบันเทิงหรือการร้อง ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า นากฎการที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทยนั้นประกอบด้วย การแสดงละครพูด การจัดกระบวนการเรียนการสอน การอ่าน ทำนองเสนาะ การอ่านบทสนทนา การแสดงการเล่นพื้นเมือง และการทายปริศนาท่าทาง รายวิชาที่ใช้นากฎการประกอบการสอนได้แก่ วิชาวรรณคดีการละคร วิธีสอนภาษาไทย สัมมนา การใช้ภาษาไทย วรรณกรรมปัจจุบัน ขั้นตอนในการใช้นากฎการประกอบการสอนส่วนใหญ่ เห็นว่าใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน และวิธีการคือให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ให้อิสระในการ

เลือกนาฏการและแบ่งกลุ่มรับผิดชอบ ผู้บริหารให้ความสนับสนุนอาจารย์ให้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมด้านวิธีสอน ทั้งสามกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่า การใช้นาฏการประกอบการสอนภาษาไทยให้ผลดีในระดับมาก ส่วนปัญหาและอุปสรรคได้แก่ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม อาจารย์ขาดทักษะทางด้านการใช้นาฏการและใช้เวลาในการเตรียมมาก เกี่ยวกับโครงการเสนอเพื่อจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทย ผู้บริหารและอาจารย์และนักศึกษาเห็นด้วยกับการเสนอโครงการนี้ และเสนอให้จัดการแสดงปีละครั้ง ประมาณ 3-5 วัน โดยแสดงในแบบของวิพิธทัศนา ควรประชาสัมพันธ์ไปยังวิทยาลัยครูส่วนภูมิภาคและโรงเรียนมัธยมทั่วไป โครงการเสนอเพื่อจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วิชาเอก-โทภาษาไทยในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และระยะเวลาในการดำเนินการและแสดง และกิจกรรมทางด้านการนาฏการต่าง ๆ การประเมินผลและผลที่คาดว่าจะได้รับ

ชูลี ชัชวาลกิจ (2525 : 54 - 57) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโครงการเสนอเพื่อจัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาไทย ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร และเพื่อเสนอโครงการจัดกิจกรรมเสริมทักษะภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรได้แก่ผู้บริหาร 44 คน อาจารย์ภาษาไทย 116 คน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 390 คน จากโรงเรียนรัฐบาล 20 แห่งในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในชั้นเรียนที่จัดในระดับมากมีดังนี้ กิจกรรมการฟังคือ การฟังอภิปราย ปรากฏา โคว์วาทหรือท่องกลอนสด และการฟังเพลงหรือดนตรี กิจกรรมการพูดคือการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาในการพูดและการจัดอภิปรายหรือโคว์วาท กิจกรรมการอ่านคือ การอ่านและค้นคว้าความรู้จากห้องสมุด กิจกรรมการเขียนคือการประกวดการแต่งบทร้อยแก้วหรือบทร้อยกรอง การประกวดการเขียนคำขวัญ โฆษณาหรือจดหมาย และการจัดแสดงผลงานที่ชนะการเขียนในโอกาสต่าง ๆ ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับหลักภาษาที่จัดในระดับมากคือ การพิมพ์เอกสารแจกนักเรียน การแข่งขันสะกดคำยากหรือคำที่มักเขียนผิด และการแข่งขันตอบคำถามฟังเพลงและสุภาษิต และกิจกรรมเกี่ยวกับวรรณคดีที่จัดในระดับมากคือ การจัดงานทางวรรณคดีหรือประเพณีไทย การสาธิตการอ่านร้อยแก้วร้อยกรอง หรือทำนองเสนาะ และการศึกษานอกสถานที่ ปัญหาในการจัดกิจกรรมคือ ปัญหาในด้านเวลา สถานที่ อุปกรณ์ งบประมาณ และการขาดความสนใจของนักเรียน ข้อเสนอแนะ

จากผู้บริหารและอาจารย์ ได้แก่ ควรเตรียมโครงการจัดกิจกรรมล่วงหน้า แล้วกำหนดรายละเอียดในเรื่องเวลา อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ บุคลากร และวิธีดำเนินการให้พร้อม การจัดกิจกรรมนั้นต้องให้น่าสนใจ และควรมีการจัดตั้งชุมชนภาษาไทย

สมชาย เทพแสง (2527 : 34 - 36) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนกับครูวางแผนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยครูและนักเรียนร่วมกันวางแผน กับครูวางแผนการสอน ตัวอย่างประชากรได้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 26 คน กลุ่มควบคุม 31 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ความมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

ระวีวรรณ สาริการิน (2529 : 98 - 104) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยในวิทยาลัยครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยในวิทยาลัยครูด้าน จุดประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ตัวอย่างประชากรได้แก่อาจารย์ภาษาไทยจำนวน 36 คน นักศึกษาจำนวน 502 คนในวิทยาลัยครู 36 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่าจุดประสงค์และเนื้อหาของวิชาวิธีสอนภาษาไทยมีความเหมาะสมมาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลมีการปฏิบัติมาก ส่วนวิธีสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นอาจารย์เห็นว่าการปฏิบัติมาก แต่นักศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติน้อย

จากการศึกษาผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนภาษาไทยนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทักษะสำคัญทั้ง 4 ด้านคือ การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องดำเนินการสอนโดยเน้นพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน หรือแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยให้น้อยลงหรือหมดไป

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ไอวี แอนนิตา มิตเชล (Ivy Anita Mitchell 1978 : 3427-A.) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่ชอบแสดงออก

กับผู้เรียนที่ไม่ชอบแสดงออกหรือเก็บตัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ความสามารถในการพูดของผู้เรียนเป็นผลมาจากลักษณะทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวหรือไม่ และเพื่อศึกษาว่าการใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อทดสอบความสามารถในการพูดจะช่วยให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำให้เป็นผู้ที่มีความสามารถสูงขึ้นได้หรือไม่ กลุ่มตัวอย่างประชากรคือผู้เรียนในระดับ 5, 6, 8 และระดับ 2 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพลอดอลิกา เพศชาย 45 คน เพศหญิง 49 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพเกี่ยวกับการชอบเก็บตัวหรือชอบแสดงออกไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพูดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนการใช้เครื่องบันทึกเสียงในการทดสอบความสามารถในการพูดไม่มีผลต่อพัฒนาการหรือการปรับปรุงความสามารถในการพูด แต่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดสูงขึ้นได้

แวนดา เอลีน เดอบัว (Wanda Aileen Deboer 1983 : 2828-A)

ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสำรวจเกี่ยวกับความสำคัญของการฟังในแง่ของการสื่อสารระหว่างบุคคล จากปัญหาที่พบเสมอว่าในระบบการเรียนการสอนปกตินั้น ผู้สอนมักจะเน้นแต่ทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการพูด เป็นส่วนใหญ่ วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือเพื่อศึกษาค้นคว้าวิธีการที่จะพัฒนาทักษะการฟังเพื่อประโยชน์ในด้านการธุรกิจ การศึกษา และการสังคมโดยทั่วไป ผู้วิจัยได้ศึกษาสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาความรู้การฟัง จิตวิทยา การสื่อสาร และด้านธุรกิจจากวารสาร บทความ หนังสือพิมพ์ จดหมายข่าว และเอกสารหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฟังในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะด้านการฟังนั้นสามารถกระทำได้โดยเน้นการฝึกกระทำซ้ำเป็นประจำ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการฟังที่มีผลต่อความสำเร็จทางด้านการศึกษาและการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล

แนนซี บรูซ ไฮสลอป (Nancy Bruce Hyslop 1984 : 2394-A) ได้

ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการฝึกเขียนเป็นประจำทุกวันที่มีต่อทักษะการพูดเชิงอธิบายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาาระดับเกรด 11 ตัวอย่างประชากรได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมปลายจำนวน 40 คน โดยแบ่งการทดลองเป็น 2 ช่วง ช่วงแรกในขณะที่ยังศึกษาอยู่ในระดับ 10 ซึ่งมีการเรียนด้านภาษา แต่ไม่ได้เน้นการฝึกทักษะการเขียน ช่วงที่ 2 ยังคงใช้ตัวอย่างประชากรกลุ่มเดิมแต่ทดลองขณะศึกษาในระดับ 11 โดยให้มีการฝึกการเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจเป็นประจำทุกวัน การทดลองทั้งสองช่วงใช้เวลา 12 สัปดาห์ ช่วงแรกมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง 4 ครั้ง ส่วนช่วงที่ 2 มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง 1 ครั้ง

ผลการศึกษาพบว่า การผูกทักษะการพูดจากการฝึกเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเป็นประจำทุกวันตามแบบการทดลองในช่วงที่ 2 ช่วยพัฒนาทักษะการพูดเชิงอธิบายได้ดีกว่า นอกจากนี้ยังบ่งชี้ได้ว่าวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการฝึกที่ดีมากกว่าวิธีอื่น ๆ โดยเฉพาะถ้าให้มีการฝึกทุกวันจะดีกว่าฝึกวันเว้นวันหรือสัปดาห์เว้นสัปดาห์

แมรี เจน ฟาร์ลีย์ (Mary Jane Farley 1985 : 660-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับระดับความสัมพันธ์ของการอ่าน การให้เหตุผล และการใช้คำศัพท์ และศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยปีที่ 1 ที่ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มีผลต่อทักษะการคิดวาทะวิจารณ์ ทักษะการคิดและการเข้าใจ ความหมายของคำศัพท์ ตัวอย่างประชากรคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีผลการเรียนในภาคเรียนที่ 2 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของมหาวิทยาลัยจำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความมีผลต่อทักษะการคิดการจำและการอ่าน มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลในระดับสูง

จากแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมา เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า การเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ทางภาษา เป็นเรื่องที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมและสัมพันธ์กันจึงจะทำให้เกิดผลคือการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ถ้าขาดองค์ประกอบที่สำคัญดังกล่าว ก็ย่อมส่งผลไปถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนด้วย ดังนั้นในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยจึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีความก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ